

Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (Skols) – Statsunderstöd för utvecklande av basfärdigheter hos fångar

Sammanfattning

Syftet med detta statsunderstöd är att

- stöda basfärdigheterna hos den i allra sårbaraste ställningen i samhället belägna fångbefolkningen,
- möjliggöra avläggande av de av Utbildningsstyrelsen utvecklade Nationella kompetensmärkena för fångbefolkningen,
- provanvända en modell för utvecklande av basfärdigheter i fängelser och
- stöda sysselsättning av fångbefolkningen efter avtjänande av frihetsstraff.

Syftet med stödande av basfärdigheter är att främja fångarnas förmåga att anpassa sig till samhället, få anställning och leva ett brottsfritt liv efter frigivningen.

Understödet kan ansökas av

- huvudmän för läroanstalter för det fria bildningsarbetet i enlighet med definitionerna i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998)

Behöriga sökande uppmuntras ansöka om understödet och genomföra pilotförsök inom utvecklande av basfärdigheter i form av sammanslutningar. Vi uppmuntrar sökande till gemensam planering och samarbete i form av samprojekt som möjligen överskrider gränser mellan olika former av läroanstalter för det fria bildningsarbetet.

Understödet beviljas till, och kan användas för förverkligandet av utvecklande av basfärdigheter av en eller flera huvudmän för läroanstalter för det fria bildningsarbetet. Understöd beviljas uppskattningsvis till 3–6 projekt. Ett projekt kan bestå av samprojekt mellan flera olika läroanstalter för det fria bildningsarbetet.

Målsättningen är att nå sammanlagt minst 300–400 fångar som deltagare i pilotförsöket inom utvecklande av basfärdigheter. Mottagaren av understödet bör noggrant ta i beaktande bakgrundsmaterialet som bifogats till ansökningsmeddelandet i planerande av ansökan om understöd, det eftersträvade antalet studerande, priset per studerande och totalbudgeten för ansökan samt verkställandet av utvecklande av basfärdigheter.

Besluten om finansiering fattas under oktober 2023 eller senast när alla ansökningar har behandlats. Målet är att pilotförsöket inom utvecklande av basfärdigheter som förverkligas med understödet startas senast under vårterminen år 2024.

Skols bedömer användningen av understödet, genomförandet, resultaten och påverkan av utvecklandet av basfärdigheter samt utnyttjande av kompetensmärkena i samarbete med Utbildningsstyrelsen, undervisnings- och kulturministeriet, Brottsförmyndigheten samt en skilt utsedd extern utvärderare.

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	3
1.1. Nationella kompetensmärken (UBS).....	3
2. Målsättning	4
2.1. Utvecklande av basfärdigheter stärker den intagnes kompetens	4
2.2. Pilotförsöket ger information om samarbete.....	4
3. Om bakgrundsundersökningen	5
4. Aktörerna och aktörernas roll inom utvecklande av basfärdigheter.....	6
5. Målgrupp.....	7
6. Innehållen för utvecklande av basfärdigheter.....	8
6.1. Karriärvägledning och -planering	10
6.2. Identifiering och stöd för utmaningar med lärande	11
7. Uppföljning, utvärdering av och roller i pilotförsöket inom utvecklande av basfärdigheter	11
8. Finansiering av pilotförsöket inom utvecklande av basfärdigheter	12
9. Vem kan ansöka om statsunderstödet och rapportering om utbildningen	12
10. Material som producerats med understödet och spridande av alster för vidare bruk.....	13
10.1. Anvisningar för hur material görs allmänt tillgängligt.....	14
11. Finansiering, återbetalningsvillkor och finansieringsperiod	14
12. Ansökan och anvisningar	15
13. Bedömning av ansökan.....	16
14. Finansieringsbeslut	16

1. Bakgrund

Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning, alltså Skols, genomför under åren 2023–2025 ett pilotförsök vars syfte är att stöda basfärdigheterna hos den i allra sårbaraste ställningen belägna fångbefolkningen. Pilotförsöket genomförs i samarbete med Utbildningsstyrelsen, Undervisnings- och kulturministeriet och Brottsförhållningsmyndigheten. Pilotförsöket inom utvecklande av basfärdigheter finansieras med Skols statsunderstöd. Huvudmän för läroanstalter för det fria bildningsarbetet i samarbete med fängelser agerar som användare av understödet och tjänsteproducenter för utvecklande av basfärdigheter.

Utbildningsnivån av Finlands fångar är betydligt låg i jämförelse med den övriga befolkningen. Fångarna är den grupp i samhället som är i allra störst behov av mångsidigt stöd. Ungefär var tionde fånge saknar grundläggande utbildning. Till och med 70 % av fångarna saknar utbildning som ger yrkesinriktade basfärdigheter eller yrkesspecifik utbildning.

Svaga basfärdigheter står som hinder för ansökande till utbildning och studerande under och efter fängelsetiden. Det är väldigt utmanande att skaffa kompetens som behövs i arbetslivet eller utbildning som ger yrkesinriktade färdigheter utan tillräckliga basfärdigheter. Svaga basfärdigheter försvårar deltagande i medborgarsamhällets verksamhet, utnyttjande av tjänstesystemet och agerande i vardagen i det finländska samhället.

1.1. Nationella kompetensmärken (UBS)

Utbildningsstyrelsen alltså UBS utarbetar kompetensmärken för identifiering av basfärdigheter. De nationella kompetensmärkena (KAPOS-märkena) har sitt fokus på grundläggande arbetslivskompetens för vuxna. Med hjälp av märkena är det möjligt att identifiera, erkänna och synliggöra mångsidig generisk och allmän kompetens som krävs i arbetslivet. UBS fastställer de kompetensinriktade målen för kunnande och bedömningskriterierna för kompetensmärkena. Innehållet av kompetensmärkena täcker sex basfärdigheter som krävs i arbetslivet:

- färdigheter i lärande
- räknefärdigheter och ekonomikunskap
- textkompetens
- kompetens i uthållighet
- digitala färdigheter
- kommunikationsfärdigheter och kunnande inom arbetstrivsel

Varje temaområde består av 4–8 märken med fokus på ett tämligen litet kompetensområde. Märkena utgör inte ett innehållsmässigt kontinuum.

2. Målsättning

2.1. Utvecklande av basfärdigheter stärker den intagnes kompetens

Målsättningen med pilotförsöket inom utvecklande av basfärdigheter är att befrämja jämlikheten inom vuxenutbildning och i samhället i stort. Syftet är dessutom att utöka möjligheter och färdigheter för att delta i kontinuerligt lärande för personer med en svag ställning i samhället. Utvecklande av basfärdigheter riktas till de personer som avlägger sitt fängelsestraff och

- som har låg nivå av utbildning,
- vars färdigheter är bristfälliga inom vissa delområden och/eller
- som har uteblivit från fängelsestraffets övriga aktiva åtgärder.

Syftet med stödande av basfärdigheter är att främja fångarnas förmåga att anpassa sig till samhället, få anställning och leva ett brottsfritt liv efter frigivningen. Med utvecklande av basfärdigheter läggs grunden för bland annat yrkesinriktade fortsatta studier.

I utvecklande av basfärdigheter befrämjas

- sociala färdigheter, studiefärdigheter och att lära sig att lära sig,
- kunskaper om samhällets tjänstesystem och beslutsfattande,
- läs-, skriv-, räkne- och digitala färdigheter samt
- förmåga att ta hand om ens eget och närståendes välmående.

2.2. Pilotförsöket ger information om samarbete

Ett av pilotförsökets syften är att utreda förutsättningar, så som statsandelsfinansieringens lämplighet eller eventuella hinder för bestående samarbete mellan läroanstalter för det fria bildningsarbetet och fängelser. I nuläget ordnas varaktiga studier inom det fria bildningsarbetet endast i Riihimäki fängelse. Stödet som erbjuds av stiftelsen Riihimäen konepajakoulun Säätiö möjliggör finansieringsgrunden för det fortsatta samarbetet mellan fängelset och Riihimäki medborgarinstitut. På andra håll har studieutbudet inom fritt bildningsarbete varit osammanhängande och förverkligats huvudsakligen med hjälp av fristående projektfinansiering.

Under pilotförsöket inom utvecklande av basfärdigheter tillämpar statsunderstödanvändande huvudmän för läroanstalter för det fria bildningsarbetet bedömningskriterierna för användning av UBS kompetensmärken. Samtidigt erbjuder huvudmän för läroanstalter för det fria bildningsarbetet deltagarna i utvecklande av basfärdigheter en möjlighet för igenkännande av sitt kunnande och märkesprestationer.

Sökande och användare av understödet bör noggrant bekanta sig med detta ansökningsmeddelande samt bifogade bakgrundsmaterial. Bakgrundsmaterial för utnyttjande i ansökan och förverkligande av projektet:

- [Vapaan sivistystyön osaamismerkki](#) (eDuuni) (på Finska)
- [Nationella kompetensmärken – Identifiering av grundläggande arbetslivskompetens inom det fria bildningsarbetet](#) (UBS)
- [Allmänna anvisningar till sökande och användare av statsunderstöd](#) (UBS 2022, pdf)

8.9.2023

OPH-4391-2023

- [Anvisningar till mottagare och användare av statsunderstöd](#) (skols.fi)
- [Usein kysyttyä valtionavustuksista](#) (jotpa.fi) (på finska)

3. Om bakgrundsundersökningen

Under planerandet av pilotförsöket inom utvecklande av basfärdigheter samlades information in från experter vid Brottsförhållningsmyndigheten, aktörer inom det fria bildningsarbetet och fångar både genom en undersökning och intervjuer. Representanter för tre fängelser och läroanstalter för det fria bildningsarbetet deltog i intervjuerna. Dessa aktörer hade gjort samarbete även tidigare. En av intervjuerna genomfördes på plats i fängelset, och vid samma tillfälle frågades även synpunkter från studerande fångar.

Bakgrundsundersökningen som genomfördes under planerandet av understödet påvisar att precis som i vuxenutbildning över lag, även i fängelser söker sig de personer till studier som redan har relativt bra studiefärdigheter. Personalen som motsvarar för studierna arbetar stort sett med att handleda dem som aktivt söker sig till studier och med organiserande av examensinriktad utbildning.

Omständigheter som har att göra med fängelsets verksamhet och säkerhet kan utgöra hinder för deltagande i utbildning. Enligt undersökningen tas säkerhet och varaktighet av straffet i beaktande i det av brottsförhållningsmyndigheten verkställda planerandet av strafftiden. Personens utbildningsbakgrund utgör oftast inte ett primärt föremål för utvärdering i planerandet av strafftiden. Fängelsernas utbildningsutbud varierar och därmed kan placeringen av fångar utgöra praktiska hinder för studerande. Även straffets varaktighet kan utgöra en grund för vägledning till studier. I vissa fall har utbildning inte erbjudits till exempel till häktningsfångar och korttidsfångar. Intagning till examensinriktad utbildning kan ha motiverats med straffets varaktighet så, att utbildning inte har erbjudits ”för tidigt eller för sent” med tanke på frigivning.

Även förändringar under fängelsetiden kan leda till avbrott eller avgränsa en del av fångarna utanför tillgång till examensinriktad utbildning och andra långvariga studier. Till sådana förändringar hör till exempel förflyttning av personen mellan fängelser. Dessutom begränsar avdelningar i fängelset möjligheter för bildande av studiegrupper. På grund av säkerhetsskäl kan personer på olika avdelningar i fängelset inte alltid intas i samma studiegrupp. Samtidigt kan uppdateringar i registersystemet ha fördröjt fångens tillgång till aktiviteter och verksamhet, så som utbildning.

Integrering av lärande av basfärdigheter i flera olika undervisningsinnehåll är en naturlig och för målgruppen fungerande praxis. Exempel som framkom i intervjuerna illustrerade rollen som intressant innehåll spelar i motivationen för studier och för mångsidigt utvecklande av kunnande oberoende av innehåll:

- Individuell undervisning i musik och kurser i att spela i ett band tränade upp kommunikationsfärdigheter, så som konsten att uppträda och läs- och skrivkunnet. Svårigheter med språk eller begränsat ordförråd utgjorde inte hinder för studier, när studerandena utarbetade och skrev orden till sånger under egen tid.
- Undervisning i bildkonst å andra sidan främjade tolerans för osäkerhet, sociala färdigheter och kunskaper i att lära sig att lära sig. I studiegruppen lärde man sig organisera och planera egna projekt och delade ut gemensamma material och redskap.
- Under kurserna i digital kompetens var det möjligt att mångsidigt öva sig i olika basfärdigheter, så som i att lära sig att lära sig, kunskaper om samhällets tjänstesystem och sociala färdigheter.

8.9.2023

OPH-4391-2023

Deltagande i verksamheten stärkte deltagarnas tro på sig själva som lärande oberoende av utbildningens innehåll.

Enligt utredningen förutsätter anordnande av utbildning i fängelse tillitsfullt samarbete mellan anordnaren av utbildning och fängelset. I exempelfallen möjliggjorde en fungerande arbetsfördelning och kommunikation mellan de ansvariga en smidig verksamhetsmodell och rimlig fördelning av resurser. Värdegrunden för det fria bildningsarbetet och smidigheten av verksamhet är bra utgångspunkter för samarbetet. Läroanstalten kan också finna nya grunder och utvecklingsriktningar för sin verksamhet i uppgifter av samhälllig betydelse.

Fördelarna av studierna för studeranden har som bäst varit mångsidiga. Förutom lärande av kursens innehåll utvecklas fångarnas sociala färdigheter och kompetensen att lära sig att lära sig. Samarbetet nyttjade båda parter. Fängelsets insats kan till exempel minska läroanstaltens planeringsbörda, aktörer kan dela ut materiella resurser (fängelset kan till exempel erbjuda undervisningslokalen och läroanstalten gymnastiksal för fängelsets användning) och lärare kan undervisa både i fängelset och i läroanstalten för fritt bildningsarbete.

4. Aktörerna och aktörernas roll inom utvecklande av basfärdigheter

Utvecklandet av basfärdigheter verkställs som samarbete mellan läroanstalten för det fria bildningsarbetet och fängelset. Författningsgrunden för anordnande av utvecklande av basfärdigheter i form av samarbete mellan fritt bildningsarbete och fängelser består av:

- naturen av och uppgifterna för fritt bildningsarbete (Lag om fritt bildningsarbete 632/1998) och
- bestämmelserna i fängelselagen (Fängelselagen 767/2005).

Fördelen med fritt bildningsarbete är smidigheten av studiernas innehåll, varaktighet och anordningssätt. Eftersom det inte finns formella inträdeskrav, är tröskeln låg för deltagande och tillträde till studierna är möjligt för en omfattande grupp. Samtidigt blir deltagande i studier i sig själv betydelsefullt.

Verksamheten organiseras som samarbete mellan fängelset och läroanstalterna för fritt bildningsarbete. Läroanstalten ansöker om, beviljas och använder statsunderstödet i enlighet med giltig lagstiftning. Läroanstalten planerar och verkställer utbildningen från sina egna utgångspunkter i enlighet med sin lagstadgade uppgift. Brottspåföljdscentralen eller fängelset kommer överens om utbildning som verkställs i fängelset med anordnarna av utbildningen i enlighet med fängelselagen.

Sökande om och användare av understöd som deltar i pilotförsöket bör vara intresserade av och förbinda sig till utvecklande av basfärdigheter i fängelser. Dessutom bör sökanden uttrycka vilja till att långsiktigt utveckla verksamheten och förutsetts ha erfarenhet av och kunnande i undervisning av basfärdigheter för olika slags målgrupper. Tidigare erfarenhet av samarbete med fängelset är en fördel, men förutsätts inte. Utvecklande av basfärdigheter kan också verkställas av läroanstalter för fritt bildningsarbete i samarbete med en partner med mer erfarenhet av samarbete med fängelser och närområdets fängelse eller fängelser.

Skols och Brottspåföljdsmyndigheten ordnar sparring för deltagarna och stöder smidigheten av samarbetet mellan aktörerna.

Aktörernas roller i verkställandet av utvecklande av basfärdigheter:

8.9.2023

OPH-4391-2023

Fängelse/brottspåföljdscentral:

- anvisar tillräckligt med personalresurser och nämner en ansvarig person för planerande, verkställande och vidareutveckling av utvecklandet av basfärdigheter.
- informerar personalen och deltagarna om verksamheten.
- deltar i kartläggningen av fångarnas behov av lärande och vägleder målgruppen till tjänsten.
- erbjuder utrymmena, en lämplig omgivning och möjliggör de praktiska arrangemangen för utvecklande av basfärdigheter i fängelset.
- ansvarar för säkerheten.
- ansvarar för orientering av lärare för undervisningsarbete i fängelse.
- ansvarar för säkerhetsutredning av lärare och vid behov av annan personal vid läroanstalten.

Läroanstalt för fritt bildningsarbete:

- använder statsunderstödet beviljat av Skols för utvecklande av basfärdigheter i enlighet med statsunderstödslagen (688/2001), lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (682/2021) samt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998).
- följer Skols, UBS, UKM:s och Brottspåföljdsmyndighetens anvisningar och i detta ansökningsmeddelande och i beslutet om statsunderstöd specificerade villkor.
- ansvarar för planerandet och verkställandet av utvecklande av basfärdigheter i samarbete med fängelset.
- anvisar tillräckligt med personalresurser och nämner en ansvarig person för planerande, verkställande och vidareutveckling av utvecklande av basfärdigheter.
- ansvarar för planerande och verkställande av undervisningens innehåll.
- ansvarar för undervisningsmaterial och läromedel.
- ansvarar för att kompetensinriktat lärande förverkligas.
- ansvarar för bedömningen av avläggande av kompetensmärken och för inskrivning av prestationerna i KOSKI-informationsresursen.

Anordnare som deltar i pilotförsöket inom utvecklande av basfärdigheter förutsätts dessutom:

- att delta i samarbete med övriga aktörer som utvalts för pilotförsöket.
- att samla in uppföljningsdata och att utvärdera en intern utvärdering (bl.a. insamling av deltagarrespons).
- att delta i extern utvärdering.

Vi tar i beaktande säkerställande av regional jämställdhet i verkställandet av pilotförsöket och uppmuntrar inskickande av ansökningar om statsunderstöd från runtom i Finland. Läroanstalter och fängelser som deltar i genomförandet av pilotförsöket meddelar om utvecklande av basfärdigheter till aktörer som ansvarar för planerande av strafftiden, fängelsernas personal och fångar.

5. Målgrupp

Målgruppen för utvecklande av basfärdigheter är personer som avtjänar sitt fängelsestraff i ett slutet fängelse eller i en öppen anstalt,

8.9.2023

OPH-4391-2023

- som har låg nivå av utbildning (ISCED 0-2, det vill säga saknar utbildning på andra stadiet)) och/eller
- som har bristfälliga basfärdigheter och/eller
- som inte själv aktivt söker sig till studier och/eller
- vars deltagande i examensinriktad utbildning inte är möjligt på grund av straffets varaktighet och/eller dess avläggandesätt.

Bristfälliga språkkunskaper, begränsat ordförråd eller svaga kommunikationsfärdigheter får inte stå i vägen för studierna. Språkutmaningarna hos studerande bör beaktas enligt individuella behov. I utvecklande av basfärdigheter hos studerande med invandrarbakgrund bör ingå S2- eller R2-undervisning vid behov.

Tillsammans med personalen som ansvarar för studierna i fängelset utarbetar läroanstalten som ansvarar för utbildningen ett till målgruppen lämpligt meddelande som beskriver innehållet och anordnings sättet av utvecklandet av basfärdigheter. Meddelandet sprids till personalen som ansvarar för planeringen av strafftiden och till personalen och fångarna i fängelserna.

Personalen som ansvarar för studierna i fängelset informerar om utbildningen och vägleder de studerande som representerar målgruppen att söka sig till studier. I vägledningen bör man ta i jämlikt beaktande olika grupper och inlärningsbehov.

Läroanstalten genomför en kompetenskartläggning av basfärdigheter som en del av utbildningen. Kompetenskartläggningen omfattar alla delområden inom basfärdigheter. Syftet med kartläggningen är att identifiera behov av lärande och den redan existerande kompetensen hos deltagarna. Utgående från resultaten från kompetenskartläggningen erbjuds deltagaren möjligheten att avlägga kompetensmärkesprestationer om hen redan vid utgångspunkten har tillräcklig kompetens, eller om hen under studierna uppnår av bedömningskriterierna definierat kunnande. Kompetenskartläggningen hjälper även läraren med noggrant planerande och genomförande av innehåll.

Läroanstalten har skyldighet att föra studerandens studieprestationer och kompetensmärkesprestationer till KOSKI-informationsresursen i enlighet med giltig lagstiftning (observera författningsändringarna som träder i kraft den 1 januari 2024, ifall riksdagen godkänner regeringens förslag) och enligt UBS anvisningar. I de prestationer som överförs till KOSKI-informationsresursen och i uppgifterna om studierätt används finansieringskoden 14 för Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning.

6. Innehållen för utvecklande av basfärdigheter

Sökande av understöd ska i samband med ansökan utarbeta en plan för genomförandet av utvecklande av basfärdigheter. Planen ska utarbetas i samarbete med fängelset som fungerar som samarbetspartner.

I planen bör ingå åtminstone följande punkter:

- beräknad varaktighet för genomförande och planerad omfattning av studierna,
- tidtabell för genomförande,
- undervisningsinnehåll och modell för genomförande,
- beskrivning av förverkligande av kompetensinriktat lärande,
- undervisningslokaler och utrustning,
- beskrivning av praktisk organisering av verksamhet,

- redogörelse för hur studerandena vägleds till utbildning,
- beskrivning av uppföljning av verksamhet (responsblankett eller dylikt),
- beskrivning av ansvariga personers och lärares kompetens (CV),
- beskrivning av tidigare samarbete med fängelset,
- skildring av meddelandet riktat till målgruppen och
- plan för genomförande av kompetenskartläggning och avläggande av kompetensmärken.

Utvecklande av basfärdigheter kan genomföras så att fängelset och läroanstalten väljer och planerar kursinnehåll som intresserar målgruppen. Oberoende av kursens innehåll och ämnesområde ska utvecklande av basfärdigheter kopplas till genomförandet genom att utarbeta en kompetensinriktad läroplan. Utbildningen riktas på ett omfattande sätt till olika delområden inom basfärdigheter med hänsyn till studerandens utgångspunkt och individuella behov. Läroanstalten som ansöker om understöd ska genomföra utbildningen så att studerandes utvecklande av basfärdigheter stöds på ett behovsorienterat sätt. Oavsett undervisningens innehåll bör målet för utbildningen vara utveckling av basfärdigheter inom olika delområden (t. ex. sociala färdigheter, färdigheter att ta hand om sitt eget välmående, kommunikationsfärdigheter, deltagande i samhället, lära sig att lära sig).

Bild 1. Kartlagda delområden inom basfärdigheter i bakgrundsundersökningen för planen för pilotförsöket.

Sociala färdigheter	Färdigheter att ta hand om sitt eget välmående	Kommunikationsfärdigheter	Deltagande i samhället	Att lära sig att lära sig
Agerande i grupp	Verksamhet som stöder psykiskt välbefinnande	Läsfärdighet	Förmåga att utträtta ärenden	Förtroende för sitt eget kunnande
Förmåga att ta andra i beaktande	Omsorg för det kroppsliga välbefinnandet	Skrivkompetens	Kunskap om och användning av grundtjänster	Motivation för att lära sig
Igenkännande av och respekt för andras gränser	Kännedom av betydelsen av god och hälsosam kost	Språkkunskaper i finska eller svenska	Kunskap om det politiska systemet	Motivation för att förbättra sig själv
Omsorg för närstående och familj	Inverkande på livets innehåll och kvalitet	Övriga språkkunskaper	Politiskt deltagande	Förmåga att känna igen egna behov av lärande
Uttryckande av ens egen åsikt och lyssnande av andras åsikter		Digitala färdigheter	Kunskap om rättigheter och skyldigheter	Kompetens att söka efter information
			Förmåga att sköta om säkerställande av rättigheter och skyldigheter	Behärskande av studietekniker

8.9.2023

OPH-4391-2023

Oavsett undervisningens innehåll är målet för utbildningen en kompetensinriktad utveckling av basfärdigheter som tar i beaktande studerandens utgångsnivå. Utgångspunkten för undervisningen är att identifiera kompetens och erbjuda studeranden en möjlighet att avlägga prestationer inom delområdena för UBS kompetensmärken (bilaga 1 och beskrivningarna av kompetensmärken som preciseras i takt med UBS utvecklingsarbete).

Läroanstalten bör erbjuda möjlighet att avlägga kompetensmärken i basfärdigheter som en del av undervisningen så omfattande som möjligt, dock minst inom ett delområde. Läroanstalten bedömer märkesprestationerna när Utbildningsstyrelsens föreskrift om kompetensmärken har publicerats. Kompetensmärkena går inte att avlägga utgående från kompetensbeskrivningarna i utkastet (bilaga 1) eftersom de kan ändras innan utfärdandet av föreskriften.

Verkställandesättet för utbildningen kan vara flexibelt, men målgruppens behov och fängelsets övriga aktivitet bör tas i beaktande i valet av verkställandesätt. Det utvalda verkställandesättet bör följa den organisationsmetod som den i pilotförsöket deltagande läroanstalten använder i sin övriga verksamhet. Pilotförsöket hjälper att utvärdera modellernas bärkraft och till exempel lämpligheten av statsandelsfinansiering och kan därmed befärma kontinuiteten av verksamhet efter att pilotförsöket avslutats. Aktören kan dock välja även ett annat verkställandesätt och motivera sitt val. Det är möjligt att genomföra innovativa verksamhetsmodeller inom ramen för pilotförsöket.

Exempel på verkställandesätt:

1. **Medborgarinstitutmodell:** utvecklande av basfärdigheter verkställs genom att erbjuda kurser inom färdighets- och konstämnen, språkundervisning eller annan undervisning under vår-, sommar- och höstterminerna i några timmar per vecka. T. ex. 24–48 timmar under 12 veckor för grupper med 2–10 studerande.
2. **Intensivkurs/modulmodell:** utvecklande av basfärdigheter verkställs som moduler för grupper av studerande. Modulerna består av undervisning under t. ex. 10–25 timmar per vecka i en vecka eller under en längre period.
3. **Undervisningsutbud/hybridmodell:** läroanstalten erbjuder undervisningsresurser (en viss mängd timmar) för undervisning i basfärdigheter. Fängelset utreder fångars individuella behov samt grupperns behov. Undervisningen organiseras behovsorienterat inom olika delområden inom basfärdigheter. Genomförande kan kopplas till deltagarnas andra aktiviteter, så som arbete eller självständiga studier i fängelset. Undervisning kan erbjudas som individuellt stöd eller som undervisning i smågrupper.
4. **Innovativt verkställande:** aktörerna som verkställer utvecklande av basfärdigheter kan i sin plan för utbildning presentera och motivera även ett annat slags verkställandesätt eller en kombination av ovannämnda modeller.

6.1. Karriärvägledning och -planering

Målsättningen med tjänsten är att erbjuda deltagarna individuell och heltäckande karriärvägledning för att kunna identifiera och uttrycka egna styrkor, intressen, kompetens, och värderingar. Att erbjuda deltagarna

8.9.2023

OPH-4391-2023

möjlighet att reflektera över lämpliga och för en själv betydelsefulla framtida val, beslut och målsättningar i förhållande till studier, arbete och andra aktiviteter i vilka man lär sig eller använder nämnda förmågor och färdigheter anses viktigt. I servicen kan även ingå undervisning i karriärhanteringsfärdigheter. Deltagarnas möjlighet till utbyte av erfarenheter och kollegialt lärande ses betydelsefull, och samma gäller förverkligandet av karriärplanering som en process.

6.2. Identifiering och stöd för utmaningar med lärande

Identifiering av och stöd för utmaningar med lärande kan också ingå i utvecklande av basfärdigheter. Av central betydelse är att uppfatta olika utmaningar med lärande på ett omfattande sätt och individuellt, såväl beträffande identifiering som stödåtgärder. Utmaningarna kan vara konstaterade (diagnostiserade) inlärningssvårigheter eller icke-diagnostiserade, självupplevda inlärningssvårigheter eller annat som påverkar lärande och studier, som till exempel utmaningar med sociala situationer eller den mentala hälsan. Deltagarnas möjlighet till utbyte av erfarenheter och kollegialt lärande anses betydelsefull.

Som stöd för planering och förverkligande av båda tjänsterna kan exempelvis verktyget [CREAR](#) (studiefärdigheter, karriärplanering och välmående) användas eller olika versioner av [KOMO-enkäten](#) som kartlägger inlärningssvårigheter och mental hälsa. Verktygen är gratis och finns även på svenska. Beträffande karriärhanteringsfärdigheter kan rapporten ["Urasuunnittelutaitoja jäsentävä selvitys ja näkökulmia jatkokehittämistä varten"](#) (enbart på finska) utnyttjas.

7. Uppföljning, utvärdering av och roller i pilotförsöket inom utvecklande av basfärdigheter

Syftet med uppföljning och utvärdering är att få information om genomförande av utvecklande av basfärdigheter. Utvärdering bör genomföras både ur anordnarnas (fängelset och läroanstalten) och deltagarnas perspektiv. Utvärderingen bör svara bland annat på följande frågor:

- Hur genomförbart var pilotförsöket ur fängelsets perspektiv och från synvinkeln av aktörerna inom fritt bildningsarbete?
- Vilken nytta för, och hurdan långsiktig inverkan på deltagaren ger deltagande i utbildningen?

Verkställande av pilotförsöket (läroanstalten) ansvarar för uppföljningen av genomförandet och den interna utvärderingen. Läroanstalten och fängelsets personal förbinder sig att delta i extern utvärdering och gemensam utveckling med andra aktörer som genomför pilotförsök inom utvecklande av basfärdigheter.

Läroanstalten som använder understödet:

- samlar in respons på funktionaliteten av utbildningens innehåll, undervisning och övriga arrangemang från studerande, lärare och samarbetspartners i fängelset (anonymitet bör tas i beaktande, den som samlar in respons bör vara någon annan än läraren om möjligt).
- bedömer funktionaliteten av kompetensmärkena.
- förbinder sig att registrera eventuella kompetensmärkesprestationer i KOSKI-informationsresursen (när systemet och lagstiftningen möjliggör och förpliktigar detta).
- rapporterar om genomförandet och ger respons till Skols.
- förbinder sig till att samarbeta med andra verkställande, Skols, UBS, UKM, Brottsförklaringsmyndigheten och med externa utvärderare.

8.9.2023

OPH-4391-2023

- förbinder sig till att delta i en cirka 2 timmars intervju gällande utvärdering av pilotförsöket och till att svara på en undersökning gällande bedömning.
- förbinder sig till att vid behov hjälpa Skols och den externa utvärderaren med insamling av information gällande utvärdering, så som utdelande och insamling av undersökningsblanketter från de intervjuade.

8. Finansiering av pilotförsöket inom utvecklande av basfärdigheter

Eventuella innehåll av tjänsten som understöds baserar sig på lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (682/2021), statsunderstödslagen (688/2021) samt lagstiftningarna gällande olika utbildningsformer inom reglerad utbildning.

Statsunderstödet kan inte användas för företagsekonomisk verksamhet eller verksamhet, vars syfte är att utveckla en fortbildningsprodukt som säljs på den öppna marknaden. Verksamheten som finansieras får inte inverka på möjligheter för företagsekonomiskt genomförbara tjänster eller orsaka betydliga störningar på marknaden eller i konkurrensen. Understödet bör täcka alla kostnader som orsakas av utbildningen. Ifall beslutet om statsunderstöd inte skilt tillåter det, skall studieavgifter inte tas ut för utbildning som finansieras av servicecentret.

Anvisningar gällande godtagbara kostnader kan hittas i de [allmänna anvisningarna för sökande och användare av statsunderstöd](#).

Detta statsunderstöd kan användas (Lag om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (682/2021) 2 kap. 8 §) för:

1. utbildning som ordnas av huvudmannen för en läroanstalt som avses i **lagen om fritt bildningsarbete** (632/1998);
2. verksamhet som stöder ansökande till och deltagande i utbildning;
3. utvecklande av verksamhet som angår branschen och pilotförsök.

9. Vem kan ansöka om statsunderstödet och rapportering om utbildningen

Detta statsunderstöd kan ansökas av huvudmän för läroanstalter inom fritt bildningsarbete antingen enskilt eller som sammanslutningar i form av samprojekt. Noggrannare anvisningar gällande samprojekt kan hittas i de [allmänna anvisningarna för sökande och användare av statsunderstöd](#) (pdf, oph.fi). Alla sökande i ett samprojekt bör vara behöriga, alltså bör alla sökande ha tillstånd att driva läroanstalt inom fritt bildningsarbete.

Mottagaren av understöd är skyldig att rapportera de av servicecentret krävda uppgifterna om studerandena samt att samla in respons från studerandena enligt servicecentrets anvisningar.

Mottagaren av understödet ska lämna in en mellanredovisning till servicecentret om användningen och resultaten av understödet inom den tidsfrist som anges i beslutet om understöd. Mellanredovisningen skickas till mottagare av understöd för ifyllning cirka 2 månader innan den sista dagen av inlämning. Dessutom bör mottagaren av understödet lämna in en slutredovisning till servicecentret om understödets användning senast 2 månader efter utgången av stödperioden och den sista användningsdagen av understödet. I samband med

8.9.2023

OPH-4391-2023

slutrapporten utför Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning i samarbete med Utbildningsstyrelsen en ekonomisk granskning av det understödda projektet.

Huvudmän för läroanstalter inom fritt bildningsarbete är enligt lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017) skyldiga att föra in uppgifter gällande utbildning i Koski-informationsresursen. Anvisningar för hur man för in uppgifterna finns på [eDuuni som underhålls av Utbildningsstyrelsen \(wiki.eduuni.fi\)](http://wiki.eduuni.fi).

Med statsunderstöd beviljat av Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning kan endast reglerad utbildning förverkligas. På grund av detta iakttas i utbildning som förverkligas med statsunderstöd inte det som stipuleras i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017) i kapitel 5 a om registret över annan än reglerad utbildning.

På anordnade av utbildning, antagning av och som studerande samt på studerandes rättigheter och skyldigheter tillämpas det som stiftats i lagen om utbildningen i fråga, om inte servicecentret skilt anvisar om annat i beslutet om statsunderstöd. De i beslutet om statsunderstödet definierade kompetensbehoven och tillräckliga förutsättningar för att skaffa färdigheterna som avses i utbildningen i fråga är kriterier för antagande som studerande. Dessutom tillämpas det som stiftats i lagen om utbildningen i fråga om förutsättningarna för studerandeantagning och behörighet för studier. I verkställande av intagning och anskaffande av studerande kan definitioner av målgrupper användas i enlighet med understödets målsättningar.

10. Material som producerats med understödet och spridande av alster för vidare bruk

Syftet med de utbildnings- och kompetenstjänster till vilka Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning beviljar statsunderstöd är bland annat att starta ny utbildning och främja skapande av ny information.

Inom ramen för utbildningstjänsten är målsättningen att producera åtminstone en vederbörlig mängd nytt material. Utbildningsmodeller, resultat av och lärdom från projekt som beviljas understöd är offentlig information och de bör vara tillgängliga för olika anordnare av utbildning efter att projektet genomförts. Syftet med projekt som understöds är att nå resultat eller alster, som kan konsolideras och spridas i större omfattning. Vi uppmanar även till att offentligt dokumentera projektet under projektperioden.

Creative Commons BY -typisk (ursprunglig författare bör uppges) eller motsvarande nyttjanderätt bör beviljas till material som uppstår inom ramen för tjänsten som understöds av servicecentret. Mottagaren av understöd bör göra materialet tillgängligt för allmänheten på Biblioteket för öppna lärresurser (aoe.fi).

Mottagaren av understödet bör göra utbildningsplanen för tjänsten som förverkligas med understödet, samt skriftliga utbildningsmaterial som skapas för denna tjänst allmänt tillgängliga. Med skriftligt utbildningsmaterial avses skriftligt undervisningsmaterial som används direkt i undervisningen, så som presentationer (till exempel PowerPoint-presentation).

Annat material ingår inte i skriftligt utbildningsmaterial. Till sådant material tillhör till exempel tidigare skapat material, audiomaterial (till exempel inspelning av utbildning), videomaterial (till exempel bandinspelning av utbildning), artiklar (till exempel material som läses som en del av utbildningen), provmaterial (till exempel

provns innehåll med bilagor) eller material som producerats av studerandena med anknytning till avläggande av utbildningen (till exempel provarbete eller yrkesprov).

10.1. Anvisningar för hur material görs allmänt tillgängligt

Materialet görs allmänt tillgängligt enligt följande steg:

1. Mottagaren av understödet gör upp en utbildningsplan. I och med att utbildningstjänsten framskrider, utarbetar mottagaren av understödet skriftligt utbildningsmaterial för tjänsten.
2. Mottagaren av understödet går igenom utbildningsmaterialet som producerats för tjänsten och försäkras sig om följande:
 - a. Materialet innehåller endast sådant innehåll som kan publiceras på Biblioteket för öppna läresurser.
 - b. Ifall materialet innehåller till exempel bildmaterial från tredje parter eller bildmaterial som används utgående från rätten att citera, bör sådant innehåll avlägsnas eller täckas till exempel med att måla det svart.
 - c. Författarens eller författarnas namn har tillagts i materialet (till exempel namn på läraren som utarbetat materialet i fråga).
3. Efter att ha gått igenom materialet gör mottagaren av understödet det publiceringsfärdiga materialet allmänt tillgängligt som sådant på Biblioteket för öppna läresurser (aoe.fi). Materialet bör laddas ner/göras allmänt tillgängligt innan utgången av tjänstens understödsperiod.
4. Vem som helst kan utnyttja materialet som gjorts allmänt tillgängligt. Användaren bör följa med licensens villkor till exempel genom att tydligt framföra namnet på författaren av materialet i fråga.

11. Finansiering, återbetalningsvillkor och finansieringsperiod

Användningstiden för understödet börjar från och med datumet på understödsbeslutet och avslutas senast den 31.12.2023. I användningstiden ingår uppföljning av utvecklandet av basfärdigheter och utvärdering även efter avslutande av utbildningen.

Projekt som beviljas statsunderstöd behöver inte täckas av en självfinansieringsandel, men användning av en självfinansieringsandel är möjligt för sökande av understödet. Understödet kan täcka högst den del av den understödda verksamhetens eller projektets faktiska helhetskostnader som specificerats i understödsbeslutet. Godtagbara kostnader specificeras i understödsbeslutet och dess bilaga.

Understöd utlyses till ett belopp av sammanlagt 4 miljoner euro. Understödet kan beviljas och spridas ut under en period på flera år.

Understöd beviljas som diskretionär finansiering. Understödet bör användas till det syfte som stödet beviljats. Mottagaren av statsunderstöd är skyldig att utan dröjsmål på eget initiativ betala tillbaka ett understöd eller en del av ett understöd om understödet inte har använts på det sätt som förutsätts i understödsbeslutet. Anvisningar för återbetalning och återkrav av understöd finns i [de allmänna anvisningarna för sökande och](#)

8.9.2023

OPH-4391-2023

[användare av statsunderstöd \(pdf, oph.fi\)](#). Dessutom bör sökanden återbetala understöd på eget initiativ i följande fall:

- Ifall antalet studerande som tagit emot studieplats betydligt avviker från det i understödsbeslutet avsedda, eftertraktade antalet studerande (under 75 %)

I ovannämnda fall bör understöd återbetalas enligt beräknad enhetskostnad (beviljad summa av understöd dividerat med antalet studerande som angivits i ansökan) multiplicerat med det oförverkligade antalet studerande och eventuell dröjsmålsränta.

Antalet studerande följs med utgående från de uppgifter som Skols samlar in, KOSKI-informationsresursens information om studierätt och prestationer samt de uppgifter som mottagaren av understödet själv lämnar in.

Det i ansökan avsedda, eftertraktade antalet studerande bör planeras med hänsyn till villkoren ovan. Målsättningen för antalet studerande avgörs i beslutet om understöd i enlighet med sökandens egen uppskattning samt med att beräkna och uppskatta priset per studerande i jämförelse med den ansökta totalsumman och genomförandet av tjänsten.

Läroanstalten som ansöker om understöd bör ta i beaktande och utnyttja materialet bifogat till detta ansökningsmeddelande särskilt med hänsyn till summan av det ansökta statsunderstödet samt det eftertraktade antalet studerande. Utnyttjande av materialet tas i beaktande i bedömningen av ansökningarna om understöd.

12. Ansökan och anvisningar

Ansökan om understöd görs på en digital ansökningsblankett. Länken till ansökningsblanketten kan hittas i övre kanten av sidan. Ansökningstiden går ut den 25 oktober 2023 kl. 16.00.

Sökande ska ta del av och följa [de allmänna anvisningarna för sökande och användare av statsunderstöd \(pdf, oph.fi\)](#) om inte servicecentret skilt anvisar om annat. Dessutom bör sökanden följa de anvisningar som ges i detta ansökningsmeddelande, i beslutet om understöd och annars av servicecentret.

Ytterligare information och rådgivning i första hand från de ansvariga för förberedande av understödet.

Ansvariga för förberedande av understödet: specialsakkunniga Mikko Mähönen (telefonnummer +358 295 331 343) & Milma Arola (telefonnummer +358 295 331 344).

Ansökningar om understöd bedöms av flera sakkunniga. Förutom Skols representanter deltar även sakkunniga vid UBS, UKM och Brottsförhållningsmyndigheten i bedömningen av ansökningarna vid behov. Det slutgiltiga beslutet om understöd fattas av den ansvariga för förberedande av understödet.

Kommentarer om ansökningar om understöd kan frågas i myndighetssamarbete bland annat från arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen, NTM-centraler samt regionförvaltningsverken. Dessutom kan kommentarer frågas av relevanta intressentgrupper, så som organisationer som har att göra med arbetslivet.

8.9.2023

OPH-4391-2023

13. Bedömning av ansökan

Ansökningar om understöd bedöms av flera sakkunniga. Förutom Skols representanter deltar även sakkunniga vid UBS, UKM och Brottsförhållningsmyndigheten i bedömningen av ansökningarna vid behov. Det slutgiltiga beslutet om understöd fattas av den ansvariga för förberedande av understödet.

Understöden är diskretionära. Ansökningarna bedöms och jämförs sinsemellan utifrån en helhetsbedömning som tar i beaktande följande kriterier:

- I genomförandeplanen har hänsyn tagits till kompetenskartläggning och till påvisande och utvärdering av kompetensmärkenas kompetens.
- Planen för handledning och utvärdering under studierna är av kvalitet och kan genomföras i en fängelsemiljö.
- Under genomförandet testkörs, experimenteras eller etableras olika sätt att integrera utvecklande av basfärdigheter med andra ämnesområden.
- Planen för uppföljning av genomförandet är av kvalitet.
- Den i planen framförda kompetensen och erfarenheten hos undervisnings- och handledningspersonalen motsvarar statsunderstödet målsättningar.
- Ansökan uppvisar erfarenhet och kompetens inom utvecklande av basfärdigheter.
- Tjänstdeltagarnas integration i samhället beaktas i verkställandet av tjänsten.
- Den eftertraktade målgruppen överensstämmer med understödets målsättning.
- Genomförandeplanen påvisar sökandes intresse och färdigheter för, samt syn på fortsatt verkställande av utvecklande av basfärdigheter.
- Budgeten i genomförandeplanen är helhetsekonomisk och effektiv vad som gäller användning av tid och resurser.
- Genomförandeplanen påvisar sökandes eller samprojektets beredskap att agera i en fängelsemiljö och i intensivt samarbete med fängelset.

Vid intern validering bedöms varje delområde på bedömningsskalan 1–4. Understöd beviljas inom ramen för det planerade anslaget och i princip för de ansökningar som får de högsta poängen i jämförelsen av ansökningar sinsemellan och som i enlighet med legislativa grunder kan beviljas och motiveras understöd. Samma verksamhetsområde beviljas inte flera understöd med motsvarande innehåll, ifall efterfrågan enligt servicecentrets bedömning inte är tillräcklig.

Beslutet baserar sig på projektplanen som sökanden lagt fram och eventuella förändringar i den som gjorts under bedömningsskedet, samt för servicecentret under beslutstidspunkten tillgänglig annan information. Omprövning av detta beslut kan begäras av servicecentret i enlighet med de till beslutet bifogade anvisningarna för omprövning.

14. Finansieringsbeslut

Besluten om finansiering fattas under november 2023 eller senast när alla ansökningar har behandlats.

8.9.2023

OPH-4391-2023

Besluten skickas från det elektroniska statsunderstödssystemet till kontaktpersonen som anges i ansökan samt till den sökande organisationens officiella e-postadress. Efter att besluten har tagits publiceras en lista på beviljade understöd även på servicecentrets webbsida och sociala medier.

Målet är att pilotförsöken inom utvecklande av basfärdigheter som förverkligas med understödet startas senast under vårterminen år 2024.

Specialsakkunnig Mikko Mähönen

Projektchef Milma Arola

Det här dokumentet har godkänts elektroniskt.

DISTRIBUTION Kirsi Heinivirta, Servicecentret för kontinuerligt lärande och
sysselsättning, direktör